

Andrej Plenković: Tri bitne teme početnog iskustva Hrvatske kao članice Europske unije

Četiri mjeseca uoči općih europskih izbora, prigoda je za osvrt na tri ključna aspekta koja su obilježila prvih sedam mjeseci članstva Hrvatske u Europskoj uniji.

Demokratski legitimitet - motivirati građane da sudjeluju na europskim izborima 25. svibnja.

Prošle godine Vlada i predsjednik odlučili su organizirati ad hoc europske izbore na način da su ostavili samo 43 dana od raspisivanja do održavanja izbora. Bila je to višestruko loša i pogrešna odluka. Birači nisu imali vremena ni informacija da se upoznaju s ovlastima Europskog parlamenta kao jedne od tri najvažnije institucije Unije. Nakon uspješnog referenduma o pristupanju Europskoj uniji u siječnju 2012. godine za koji je najveći dio kampanje odradila HDZ-ova Vlada, Kukuriku koalicija nije nastavila provoditi informativnu kampanju o politikama Europske unije i njihovoj koristi za građane. Rezultat tog propusta je apsurdna situacija gdje se Hrvatska više od 20 godina trudila postati članica EU, a samo je malo više od 20% birača pronašlo motiv da svojim glasovima tri mjeseca prije članstva daju demokratski legitimitet prvim hrvatskim zastupnicima u Europskom parlamentu. Ne smije se zaboraviti ni da je odlukom o odvajanju europskih i lokalnih izbora, Vlada svjesno i nepotrebno potrošila 85 milijuna kuna kojima je mogla kupiti novu zgradu Stalnog predstavništva pri EU u Bruxellesu, a za koju je izdvojila dodatnih 87 milijuna kuna. Toliko o proračunskoj racionalnosti Vlade koja ulazi u postupak prekomjernog proračunskog manjka. Prošlogodišnja pobjeda HDZ-a i partnera pokazala je tko bolje razumije Europu i zna kako se za hrvatske interese zalagati. Mislim da se naučene lekcije iz 2013. godine mogu ispraviti na tri načina. Prvi je provođenjem institucionalne pretkampanje pod nazivom "Biraj. Djeluj. Utječi.", koju provodi Europski parlament u svim članicama. Ona se provodi i u Hrvatskoj uz sudjelovanje hrvatskih europskih zastupnika. Drugi je intenzivnim radom nas aktualnih europskih zastupnika, koji imamo posebnu odgovornost i inovativnu ulogu na hrvatskoj političkoj sceni da svojim aktivizmom predstavimo hrvatskim građanima relevantnost Europskog parlamenta. Stoga redovito zajedno sa stranačkim kolegicama Dubravkom Šuicom, Zdravkom Bušić, Ivanom Maletić i kolegom Davorom Stierom obilazimo hrvatske županije i držimo predavanja o nizu aspekata EU. Treći je znatno kvalitetnije praćenje europskih tema kroz medije i javne rasprave. Posebno očekujem strukturiranu raspravu i sučeljavanja tijekom izborne kampanje, koja su lani u nacionalnim medijima potpuno izostala. Ponavljam da su europske teme i lokalne teme koje se tiču svih hrvatskih građana, a oni imaju pravo znati što kandidati u svojim programima nude.

Vladavina prava - slučaj Perković razotkrio nedoraslost Kukuriku koalicije u europskim poslovima.

Vladajuća koalicija nije se identificirala s postignućima pristupnih pregovora. Taj dojam imao sam od samog početka rada Vlade koja, još dok je trajao pretpriprustupni monitoring, nije oklijevala mijenjati zakone koji su bili dijelom pregovaračkog procesa npr. o policiji, o javnim izvršiteljima, o sprječavanju sukoba interesa, o HRT-u itd. Kulminacija nezrelosti dokazana je 28. lipnja 2013. godine, samo tri dana prije članstva, kada je vladajuća koalicija izmijenila Zakon o pravosuđnoj suradnji u kaznenim stvarima s članicama EU protivno dogovorenom u pregovorima i bez konzultacija s Europskom komisijom. Partneri Hrvatske u EU očekivali su racionalnije ponašanje aktualne vlasti u prvim koracima i mjesecima članstva, umjesto arogancije koja nije naišla na odobravanje. Vlada stalno provlači tezu da je Hrvatska kao članica EU sada jednakopravna s ostalima. Točno, ali to ne podrazumijeva bahatost i izigravanje pravila na koja je država pristala pri ulasku u EU, a sukladno pravnoj stečevini. Nakon što je njemačka kancelarka Angela Merkel svojim otkazivanjem dolaska na proslavu ulaska u EU u Zagreb poslala sasvim jasnu političku poruku, uslijedio je tromjesečni političko-medijski sukob s Komisijom i Viviane Reding uz riskiranje suspenzije sredstava za prilagodbu ulaska Hrvatske u Schengen. Pod pritiskom vladajuća većina je ukinula odredbu o vremenskom ograničenju primjene uhidbenog naloga, ali bez izmjena odredbe o zastari. Pokušaj vladajućih da na metodološki i sadržajno krajnje nedopustiv i neprimjeren način provedu izmjene Ustava doživio je pravi fijasko. A da se pritisak na sudbenu vlast koji su kroz neimenovane izvore puštali kroz medije zadnjih dva mjeseca dogodio u vrijeme pregovora o poglavljima 23. i 24., sumnjam da bi Hrvatska danas bila članica EU. Na kraju je ipak došlo do onog za što se HDZ zalagao, a to je da o Europskom uhidbenom nalogu u ovom i drugom

slučajevima ne smije odlučivati politika nego sudovi. Cijela poanta ovog instituta jest da na razini EU ostvaruje svrhu izbjegavanja nekažnjivosti. On omogućuje i ubrzani postupak predaje vlastitih državljana zbog kojeg je i Hrvatska 2010. mijenjala Ustav na što tadašnja oporba naravno nije imala primjedbi. Vladavina prava nije jedino korištenje svih procesnih mogućnosti, već znači da i žrtve mogu ostvariti pravo na utvrđivanje istine.

Proračunska sredstva EU i Europski semestar - poluge za gospodarski oporavak.

Kao član Odbora za proračun imam dobar uvid u stvarne prioritete Europske unije. Prihvaćanjem proračuna koji je u apsolutnom iznosu za 6% manji nego 2013. godine, Europski parlament je pokazao odgovornost i uvažavanje gospodarske i fiskalne situacije u državama članicama. Izglasani proračun EU za 2014. godinu predstavlja korak naprijed u pogledu ostvarivanja rasta, smanjivanja nezaposlenosti i bolje konkurentnosti. 142,6 milijardi eura u obvezama i 135,5 milijardi eura u plaćanjima osigurava dovoljno sredstava za prioritetna područja, kao što su plaćanja u poljoprivredi i sredstva za kohezijsku politiku, mala i srednja poduzeća, zapošljavanje mladih, obrazovanje i inovacije. Proračunskim okvirom EU za razdoblje 2014. - 2020. koji iznosi 960 milijardi eura u obvezama i 908 milijardi eura u plaćanjima, Hrvatskoj će na raspolaganju biti oko 85 milijardi kuna, što je dvije trećine jednogodišnjeg Državnog proračuna. Aktualna Vlada, kao i buduće, trebaju se fokusirati da taj novac bude prava dodatna vrijednost nacionalnom razvoju i investicijski zamašnjak u situaciji kad država nema dovoljno novca u svom proračunu za pokretanje gospodarstva. Stoga argumentirane kritike HDZ-a prema Vladi zbog sporosti u raspisivanju natječaja i apsorpciji sredstava imaju za cilj da se središnja administracija više angažira i pomogne županijama i lokalnoj samoupravi da pripreme kvalitetne projekte.

Nažalost zbog utvrđenog postojanja prekomjernoga proračunskog manjka i činjenice da će razina javnog duga u 2014. prijeći razinu od 60%, Vijeće je formalno usvojilo Preporuku o okončanju prekomjernog deficita u Hrvatskoj, a slijedi i procedura makroekonomskih neravnoteža. Riječ je o mehanizmu koji pokreće Europska komisija u svrhu kontrole nad proračunskim kretanjima države članice. Postupak prekomjernog deficita trajat će tri godine, a Hrvatska će o poduzetim konsolidacijskim mjerama na prihodovnoj i rashodovnoj strani proračuna svakih šest mjeseci izvješćivati Europsku komisiju. Cilj je da Hrvatska svede deficit na razinu ispod 3% BDP-a i to u 2014. na 4,6%, u 2015. na 3,5%, a 2016. na 2,7% BDP-a, te smanji razliku između postojeće razine javnog duga i referentne razine od 60% BDP-a za prosječno 1/20 godišnje tijekom tog razdoblja. Kroz nastavak dijaloga s Europskom komisijom u okviru Europskog semestra, Hrvatska treba nastaviti sa strukturnim reformama koje mogu dovesti do održivosti i stabilnosti javnih financija. U tom pogledu za ostvarivanje gospodarskog rasta u uvjetima članstva u EU ključno je nastaviti s fleksibilizacijom tržišta rada, povećanjem učinkovitosti državne uprave i pravosuđa, te stvaranjem povoljnijeg ozračja za ulaganje i poslovanje u Hrvatskoj.

mr.sc. ANDREJ PLENKOVIĆ,
zastupnik u Europskom parlamentu (HDZ)